

Jan Mazur OSPPE, *Polityka 'pro homine'. Wybrane kwestie z etyki życia politycznego w zarysie*, Wydawnictwo Unum, Kraków 2021, 367 stron (ISBN 978-83-7643-210-6)¹

We współczesnym, zglobalizowanym świecie człowiek, zderzając się z wieloma systemami wartości, niejednokrotnie stojącymi w opozycji do siebie, gubi jednoznaczną orientację w tym, co jest słuszne, co jest dozwolone, co jest godne uznania. Zdaje się nie dostrzegać tego, co jest niesłuszne, godne potępienia, czego należy unikać. Mimo braku racjonalnie wyrobionego zdania, oparte go na twardych przesłankach odnośnie do stanowisk aksjonormatywnych, jest on jednak nieustannie zmuszany do zajmowania konkretnej postawy w konfrontacji z sytuacjami domagającymi się rozstrzygnięć. Najczęściej tego rodzaju decyzje podejmowane są w oparciu o powierzchowne informacje lub zupełnie intuicyjnie. Dochodzi do nich na płaszczyźnie refleksji, w podejmowanych dyskusjach, a także w konkretnych działaniach potwierdzających przyjęcie za swój jednego z wielu możliwych systemów. Częstym następstwem takich postaw lub praktyk jest utrwalanie się porządków społecznych, które zamiast czynić świat spokojniejszym i przyjaznym wprowadzają weń wiele niepokoju i konfliktów.

Potrzebne jest zatem wskazanie jednoznacznej wykładni, która mogłaby stanowić racjonalny, a zarazem zgodny z dobrem człowieka, punkt odniesienia w kontekście kształtowania porządku świata. Jedną z takich orientacji aksjologicznych, posiadających wielowiekowe umocowanie, wypływa z myśli chrześcijańskiej, którą w poprzednim stuleciu rozpoczęto formalizować i dookreślać w ramach tzw. „katolickiej nauki społecznej” lub - jak zamiennie określał ją Jan Paweł II - „społecznego nauczania Kościoła”. Katolicka myśl społeczna jest stanowiskiem budowanym na Piśmie Świętym, myśli Ojców Kościoła, nauczaniu so-

---

¹ Tekst recenzji w nieco innej postaci ukazał się także w: „Zeszyty Naukowe WSNS” (Lublin), nr 1(10)/2021, s. 258-260.

borowym, dokumentach Stolicy Apostolskiej oraz refleksji opartej na takiej tradycji. Wykładnia skonstruowana na wyżej wymienionych podstawach nie przybiera niezmiennej postaci. Społeczne nauczanie Kościoła idzie w ślad za przeobrażeniami i wyzwaniem wyływającymi z dynamizmu świata. Stąd też jest nieustannie dopowiadane, roztropnie modyfikowane, aktualizowane.

Książka Ojca Jana Mazura nie tylko przypomina, ale w pewnym sensie także uaktualnia podstawowe wytyczne dotyczące porządku świata społecznego wynikające z nauczania Kościoła katolickiego. Autor rozpoczyna swoją rozprawę od fundamentalnych kwestii dotyczących: człowieka z przysługującymi mu atrybutami (szczególnie godnością osobową i wolnością), społeczeństwa (reprezentując zarówno podejście normatywne, jak i opisowe), moralności i polityki. W rozdziale drugim podejmuje kwestie związane z moralną ideą państwa, prezentując między innymi stanowisko: teokratyczne, makiawelizmu, umowy społecznej, kolektywizmu socjalistycznego i personalizmu chrześcijańskiego. Rozdział trzeci rozważa kwestię państwa demokratycznego w aspekcie: personalizmu, praw człowieka, socjalności, wolności, proceduralności, dojrzałości. Wskazane rozdziały mają charakter ogólny, natomiast kolejne dwa dotyczą kwestii szczegółowych. W czwartym rozdziale omawiane są sprawy: podatków, ochrony ludzkiego życia, wojen, kary śmierci, a więc tematy, które współcześnie paląco domagają się wyjaśnienia w związku z konkretnymi wydarzeniami lub podejmowanymi działaniami. Nadto sytuacja aksjologicznego chaosu, w której przeciętnemu człowiekowi trudno się zorientować dodatkowo wzmacnia wagę prezentowanych w książce rozstrzygnięć. W piątym rozdziale natomiast rozważana jest sprawa zaangażowania jednostek (szczególnie chrześcijan) w politykę. W tym fragmencie rozprawy jej Autor konfrontuje, na wielu płaszczyznach, wytyczne etyczne z wyzwaniami konkretnych sytuacji praktycznych, do czego dochodzi nieustannie w sytuacjach życiowych. Tutaj Czytelnik otrzymuje konkretne rozstrzygnięcia, które mogą rozwiązać wiele wątpliwości, z jakimi zapewne niejednokrotnie spotyka się w swoim doświadczeniu.

Ukazanie się drukiem omawianej pozycji jest niezmiernie ważne, na co wskazują wyżej wspomniane powody natury zewnętrznej. Do nich należy dodać także walory uzyskane wysiłkiem Autora. Na te składa się: szeroki i trafny dobór źródeł stanowiących podstawę prezentowanego stanowiska z punktu widzenia personalizmu chrześcijańskiego, adekwatne i klarowne wyłożenie poruszanych zagadnień, czytelne porządkowanie obszarów związanych z omawianymi tematami, częste odwoływanie się do interpretacji diachronicznej (co wyraźnie wzbogaca prowadzony wywód w wymiarze synchronicznym), a także wysoki poziom erudycyjny, za sprawą którego lektura rozprawy staje się prawdziwą przyjemnością.

Z pełnym przekonaniem rekomenduję książkę Jana Mazura OSPPE „Polityka *pro homine*. Wybrane kwestie z etyki życia politycznego w zarysie” do uważnej lektury. Uważam, że stanowi ona ważny wkład do procesu rozpoznawania zjawisk, jakie stały się jej przedmiotem. Nadto, z racji na jej walory praktyczne, może służyć w wyznaczaniu/umacnianiu orientacji aksjologicznej biorącej pod

---

uwagę autentyczne dobro człowieka. We współczesnym świecie, w którym coraz łatwiej jest się pogubić w dokonywanych wyborach życiowych, omawiana pozycja wydawnicza wychodzi naprzeciw tym wszystkim, którzy szukają rozwiązań politycznych na płaszczyźnie aksjologicznej i etycznej.

prof. Mariusz Zemło